

DÖNEM: 24

YASAMA YILI: 2

TBMM

DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURUL KARAR CETVELİ

SAYI: 9

YAYIM TARİHİ

04/05/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Sayı: A.01.1.DİK.0.00.00.00/237

04/05/2012

Konu: Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Karar Tebliği

Sayın Milletvekili

Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu 03/05/2012 tarihinde görüşüp sonuçlandırdığı, “Belediyelerce Toplanan Otopark Bedellerinin Akıbetinin Araştırılması ve Söz Konusu Bedellerin Amaç Dışı Kullanımının Önlenmesi” talebini içeren dilekçelere ilişkin hazırlanan Alt Komisyon Raporu ile ilgili Komisyon Genel Kurul Kararlarına TBMM Kurumsal web sayfasından (<http://tbmm.intranet>) ulaşılabilir.

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun söz konusu kararlarına İçtüzüğün 116’ncı maddesi gereğince 30 gün içinde itiraz edebileceğinizi hatırlatarak, gereğini bilgilerinize rica ederim.

Mehmet DANİŞ
Çanakkale Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Başkanı

DAĞITIM:

Bakanlar Kurulu Üyeleri ile Bütün Milletvekillerine

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Kararı

Karar No: 8

Tarih: 03/05/2012

İÇİNDEKİLER

İlgili Dilekçeler ve Özetleri	4
1. Giriş	5
2. Dilekçelere Konu İddia ve Talep.....	5
3. İlgili Mevzuat	6
3.1. Anayasa	6
3.2. 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu.....	6
3.3. 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.....	6
3.4. 23/02/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun	7
3.5. 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu	8
3.6. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 01/07/1993 tarihli ve 21624 sayılı Otopark Yönetmeliği.....	8
4. Alt komisyonun 03/11/2011 tarihli toplantısında Tüketici Temsilcilerinin Açıklamaları	11
4.1. Tüketici Birliği Derneği Genel Başkan Vekili Hakan TOKBAŞ	11
4.2. Tüketiciyi Koruma Derneği Genel Başkan Yardımcısı Aysel CAN EKŞİ.....	11
5. Kamu Kurumlarının Açıklamaları.....	12
5.1. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının (Bayındırlık ve İskan Bakanlığının) 07/05/2010 tarih ve 325 sayılı yazısı	12
5.2. Sayıştay Başkanlığının 16/12/2011 tarih ve Yazıİşl.Md./2011-1187-80557 tarih ve sayılı yazısı.....	12
5.3. Alt Komisyonun 03/11/2011 tarihli toplantısında Kamu Kurumu Temsilcilerinin Beyanları	13
5.3.1. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü Mesleki Düzenleme ve İzleme Dairesi Şube Müdürü Sevilay ARMAĞAN.....	13
5.3.2. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü İnceleme ve Soruşturma Dairesi Başkanı Uğur BULUT	14
6. Usul ve Esasa İlişkin Değerlendirme	16
Büyükşehir ve İl Belediyelerinden Gelen Cevabi Yazılardan Derlenen Bilgiler.....	20
Gereği Düşünüldü:	26

İlgili Dilekçeler ve Özetleri

Dilekçe No	Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı, Adresi	Dilekçe Konusu
4528	Ömer Faruk SUNGUR Uğur Mumcu Sokak No:61/7 G.O.P./Çankaya/ANKARA	Belediyeler tarafından otopark yapmak üzere toplanan otopark bedellerinin akıbetinin araştırılması ve otopark hizmetinin yeterli düzeyde sunulması konusunda gerekli önlemlerin alınmasını talep ediyorlar.
4563	Ömer YILMAZ Abidinpaşa Mahallesi Kayalar Sokak 13/8 Mamak/ANKARA	
4564	Handan TUFAN Fatih Mahallesi 31. Sokak Ufuk Apartmanı 5/3 Şehitkamil/GAZİANTEP	
4565	Aydın AĞAOĞLU Meşrutiyet Mahallesi Elhan Sokak 6/23 Şişli/İSTANBUL	
4566	Mehmet İMREK Davutpaşa Mahallesi Atatürk Caddesi 60. Sokak No:1/1 Esenler/İSTANBUL	
	Hakan TOKBAŞ Uğur Mumcu Sokak No:61/7 G.O.P./Çankaya/ANKARA	
	Abdullah TOKBAŞ 33. Sokak 2/9 Akdere Mamak/ANKARA	

1. Giriş

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu (DKGK), İtüzüğün 115 ila 120'nci maddeleri gereğince, Belediyelerce toplanan otopark bedellerinin akıbetinin araştırılması ve söz konusu bedellerin amaç dışı kullanımının önlenmesi talebini içeren dilekçeleri önce Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN, Kahramanmaraş Milletvekili Sevde BAYAZIT KAÇAR ve Hatay Milletvekili Hasan AKGÖL'den oluşan Alt Komisyon marifetiyle incelemiştir. Ayrıca Komisyon çalışmalarına ve Komisyon Raporu yazımına teknik katkıda bulunmak üzere Dilekçe Komisyonu Uzmanları; Yasama Uzmanı A. Haluk KURNAZ, Yasama Uzman Yardımcıları Nezihe FAZİLET ve Soner ÇAKAR görev almışlardır. Alt Komisyon tarafından hazırlanan rapor, DKGK'nın 03/02/2012 tarihli toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

Komisyonumuz, Otopark Yönetmeliği gereğince yerel yönetimler tarafından toplanan ve sadece otopark tesisi amacıyla kullanılması öngörülen otopark bedellerinin akıbetinin araştırılması talebini içeren çok sayıda başvuru yapılması ve konunun genellik arz etmesi gibi hususları dikkate alarak konuyu Genel Kurul gündemine almayı uygun bulmuştur.

2. Dilekçelere Konu İddia ve Talep

Komisyonumuza otopark bedelleri konusunda gönderilen dilekçelerde;

- Otopark Yönetmeliği gereğince 1994 yılından itibaren belediyelerce toplanan otopark bedellerinin sadece otopark hizmeti sunumu amacıyla kullanılmasının zorunlu olmasına rağmen belediyelerin toplanan otopark bedellerini başka amaçlar için kullandığı,
- Otopark yeri ayrılmamış konutlardan toplanan otopark bedelleri karşılığında sunulması gereken ve yerleşim alanlarında trafik sorununun çözümü bakımından önem arz eden otopark hizmetinin yerel yönetimlerce yeterli düzeyde sağlanmadığı,
- Otopark Yönetmeliğine aykırı olarak toplanan otopark bedellerinin otopark tesisi için arsa alımları ile bölge veya genel otoparkların üretimi için kullanılmadığı,
- Belediyelerin, Otopark Yönetmeliğine uygun davranmayarak şehirlerde trafik ve çevre sorunlarına neden olduğu,
- Belediyelerce toplanan ve önemli miktarlara ulaşan otopark bedellerinin hangi amaçlarla ve nerelere harcadığının araştırılması gerektiği,

- Belediyelerin otopark hizmeti konusunda Yönetmeliğe uygun hareket etmesinin sağlanması ve böylece tüketici mağduriyetlerinin önlenmesi gerektiği

Belirtilmiştir.

3. İlgili Mevzuat

3.1. Anayasa

“Madde 127-

...

Merkezî idare, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idarî vesayet yetkisine sahiptir.”

3.2. 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu

“Belediyenin yetkileri ve imtiyazları

Madde 15- Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

...

p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.”

3.3. 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

“Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumlulukları

Madde 7- Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak.

...

f) Büyükşehir ulaşım ana planını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini planlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve

tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

...

l) Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.

...

İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:

...

d) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden; 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak, otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak.”

3.4. 23/02/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

“Amaç

Madde 1- Bu Kanunun amacı, kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, aydınlatıcı, eğitici, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı önlemleri almak ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir.

...

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanunun uygulamasında;

...

d) Hizmet: Bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan mal sağlama dışındaki her türlü faaliyeti,

e) Tüketici: Bir mal veya hizmeti ticari veya mesleki olmayan amaçlarla edinen, kullanan veya yararlanan gerçek ya da tüzel kişiyi,

f) Satıcı: Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki faaliyetleri kapsamında tüketiciye mal sunan gerçek veya tüzel kişileri,

g) Sağlayıcı: Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki faaliyetleri kapsamında tüketiciye hizmet sunan gerçek veya tüzel kişileri,

...

p) Tüketici örgütleri: Tüketicinin korunması amacıyla kurulan dernek, vakıf veya bunların üst kuruluşlarını,
ifade eder.”

3.5. 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu

“Otoparklar:

Madde 37 – İmar planlarının tanziminde planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçlar göz önünde tutularak lüzumlu otopark yerleri ayrılır.

Otopark ihtiyacı bulunan bina ve tesislere lüzumlu otopark yeri tefrik edilmedikçe yapı izni, otopark tesis edilmedikçe de kullanma izni verilmez.

Kullanma izni alındıktan sonra otopark yeri, plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez. Bu fıkra hükmüne aykırı hareket edildiği takdirde ilgili idarece yapılacak tebligat üzerine en geç üç ay içerisinde bu aykırılık giderilir. Mülk sahibi tebligata rağmen müddeti içerisinde gerekli düzeltmeyi yapmaz ise, belediye encümeni veya il idare kurulu kararı ile bu hizmet ilgili idarece yapılır ve masrafı mal sahibinden tahsil edilir.

...

Yönetmelik:

Madde 44 –

...

III - Otopark ayrılması gereken bina ve tesisler ile diğer hususlar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikte tespit edilir.

Otopark yapılmasını gerektiren bina ve tesislerin neler olduğu, otopark ihtiyacının miktar, ölçü ve diğer şartları ile bu ihtiyacın nasıl tespit olunup giderileceği ise, bu yönetmelikte belirtilir.”

3.6. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 01/07/1993 tarihli ve 21624 sayılı Otopark Yönetmeliği

“Genel Esaslar

Madde 4 - Otoparkla ilgili genel esaslar aşağıda açıklanmıştır.

a) Binayı kullananların otopark ihtiyacının bina içinde veya parselinde karşılanması esastır.

...

f) Meskûn alanlar, kentsel sit alanları, üzerinde korunacak yapı bulunan parseller, arazinin jeolojik ve topografik yapısı, giriş-çıkış, trafik emniyeti sağlanamaması gibi imar planındaki konumundan kaynaklanan nedenlerle otopark ihtiyacının parselinde karşılanması mümkün olmayan durumlara ilişkin ilkeler, belediye meclis veya il idare kurulu kararı ile belirlenir.

Münferit talepler bu ilkelere göre değerlendirilir. Üzerinde tescilli 1, 2 ve 3 üncü grup yapı bulunan kentsel sit alanı içinde veya dışındaki parseller hariç, parselinde otopark ihtiyacı karşılanamayan durumlarda belediyesince veya valilikçe bu Yönetmelik hükümlerine göre belirlenecek otopark bedeli alınır.

Otopark bedeli alınan parsellerin otopark ihtiyacının belediye veya valilikçe karşılanması zorunludur. Otopark ihtiyacı parselinde karşılanamayan ve idaresince İmar Kanununun 37 nci maddesine göre otopark tesis edilemeyen alanlarda otopark bedelinin arsa payı hariç %25'i yapı ruhsatının verilmesi sırasında nakden, kalan %75'i ve arsa payı ise belediyesince veya il özel idaresince parselin otopark ihtiyacı karşılandıktan en geç doksan gün sonra o yıla ait miktarlara göre değerlendirilerek tahsil edilir. Yapı ruhsatı düzenleme aşamasında ödemelere ilişkin taahhütname alınır ve tapu kütüğüne bu hususta şerh düşülür. Plansız alanlarda otoparkın parselinde veya yapıda karşılanması zorunludur.

g) ... Bu düzenin sağlanmasından ve yürütülmesinden belediyeler ve valilikler sorumludur.

...

Otoparkların Amacı Dışında Kullanılamayacağı

Madde 8 - Yapı kullanma izni alındıktan sonra otopark yerleri plan ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka amaçlara tahsis edilemez.

Belediyeler, bina otoparklarının kullanımını engelleyici her türlü ihlalleri önlemek yetkili ve görevlidirler. Aksi uygulamalarda İmar Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Bina Otoparkı Yapılamayan Parseller

Madde 9 - Bina içinde veya parselinde otopark yapılması mümkün olmayan yapıların durumu belediyece imar durumu ile ilgili ilk müracaat tarihinden başlayarak 30 gün içinde ilgisine gerekçeleri ile birlikte bildirilir. Belediyeler bina otoparkı yerine otopark sorununun nasıl çözümleneceğini, binanın hangi bölge veya genel otoparkından yararlanacağını da bildirmekle ve bu otoparkları tesis etmekle yükümlüdür.

Bu durumda bölge veya genel otoparktan yararlananlardan ayrıca kullanım ücreti alınmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Mali Hükümler

Madde 10 –

...

Otopark bedelleri kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılır. Bu hesapta toplanan meblağa yasaların öngördüğü faiz oranı uygulanır.

3030 sayılı Kanun kapsamında kalan belediyelerde, büyükşehir belediyesince ilçe belediyeleri adına otopark hesabı açtırılır.

İlçe belediyeleri hesabında toplanan otopark meblağı, büyükşehir belediyelerince o ilçe sınırları içerisinde yapılacak veya yaptırılacak bölge veya genel otoparkları için kullanılır.

Otopark Hesabından Yapılacak Harcamalar

Madde 11 - Otopark hesabında toplanan meblağ, belediyelerin kendi kaynaklarından ayıracağı tahsisatla birlikte, tasdikli plan ve beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge veya genel otoparkları için kullanılır.

Otopark hesabında toplanan meblağ otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılamaz.

Otopark hesabında toplanan meblağ, belediyelerce hazırlanacak sarf belgesi, verile emri ve hakediş raporuna göre belediyesinin yazılı talimatı üzerine ilgili bankaca hak sahibine ödenir.

Otopark hesabında toplanan meblağın, amacında kullanılıp kullanılmadığı hususu İçişleri Bakanlığı'nca denetlenir.

...

Yürütme

Madde 17 - Bu Yönetmelik hükümlerini Bayındırlık ve İskân Bakanı yürütür.

...

Geçici Madde 4 - Belediyeler otopark hesabında toplanmış bulunan bedelleri, gerekiyorsa kendi kaynakları ile takviye ederek, başlamış olan bölge otoparkı inşaatlarının tamamlanmasında ve yeni tesis edilecek bölge ve genel otoparkların arsa alımlarında kullanmak üzere öncelikle ve ivedilikle girişimde bulunmakla yükümlüdürler.”

4. Alt komisyonun 03/11/2011 tarihli toplantısında Tüketici Temsilcilerinin Açıklamaları

4.1. Tüketici Birliği Derneği Genel Başkan Vekili Hakan TOKBAŞ

Otopark Yönetmeliği kapsamında tahsil edilen otopark bedellerinin 2007 yılında Tüketiciler Birliği tarafından gündeme getirildiği,

1994 - 2006 yılları arasında İstanbul'da belediyeler tarafından 30.000.000 TL (Otuz milyon) otopark bedeli tahsil edildiğini, ancak bu meblağ ile yapılmış herhangi bir bölge veya genel otopark bulunmadığını,

Belediyeler tarafından bir takım otoparklar yapıldığını ancak bu otoparkların Otopark Yönetmeliği kapsamında bölge ve genel otoparkı olarak inşa edilmediğini,

Edinilen bilgilere göre; İstanbul ilinde Avcılar'da 224.000 TL, Arnavutköy'de 214.000 TL, Yakuplu'da 89.000 TL, Sarıyer'de 351.000 TL, Kâğıthane'de 1.758.000 TL, Güngören'de 476.000 TL, Ankara ilinde Polatlı'da 904.000 TL otopark bedeli tahsil edilmiş olduğunu,

Ankara'da otoparkı olmayan 3 (üç) daire için 25.000 TL (yirmi beş bin lira) otopark bedeli ödendiğini, yani daire başı 8.300 TL (sekiz bin üç yüz lira) ödenmekte olduğunu, ancak söz konusu yönetmeliğe uygun olarak hiç otopark inşa edilmediğini,

Tüketici Birliği Derneği olarak yapmış oldukları suç duyurusu ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığının soruşturmaya izin vermediğini ancak Danıştay'ın bulguları ciddi bulunduğunu,

Otopark Yönetmeliğinin 1994 yılından bu yana sağlıklı şekilde uygulanmış olması durumunda, çarpık kentleşme ve otopark mafyası sorunları ile belediyelere ait özel park şirketlerin hiç ortaya çıkmamış olacağı,

İstanbul'da yapmış oldukları suç duyurusu ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı tarafından müfettiş görevlendirildiği ve hazırlanan rapor sonucunda belediyeler ile ilgili bir suç unsuru ile karşılaşılmadığına karar verildiğini ancak Danıştay'ın söz konusu rapora göre hareket edilemeyeceği ve incelemeye devam edilmesi gerektiği kararına vardığı

Belirtilmiştir.

4.2. Tüketiciyi Koruma Derneği (TUKODER) Genel Başkan Yardımcısı Aysel CAN EKŞİ

İstanbul ili Üsküdar ilçesinde 120 m²'lik taban üzerinde toplam 798 m²'lik bir yapı için 123.000 TL (yüz yirmi üç lira) otopark bedeli belirlendiğini,

Kanun ve yönetmeliklerin kaçak yapılaşmaya yönlendirmeyecek şekilde uygulanması ve tahsil edilen otopark bedelleri ile ilgili denetim mekanizmasının çalıştırılması,

İmar yollarının cep otoparklı yapılmamış olmasına rağmen ücretli otopark olarak kullandırılmakta olduğu,

Kanunların kamunun kendisi tarafından çiğnenmekte olduğu

Belirtilmiştir.

5. Kamu Kurumlarının Açıklamaları

5.1. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının (Bayındırlık ve İskan Bakanlığının)

07/05/2010 tarih ve 325 sayılı yazısı

3194 sayılı İmar Kanunu ve Otopark Yönetmeliği hükümleri uyarınca, binayı kullananların otopark ihtiyacının bina içinde veya parselinde karşılanmasının esas olduğu, ancak otopark ihtiyacının yönetmelikte belirtilen koşullar kapsamında parselinde karşılanamaması durumunda ilgili idarece, otopark bedeli alınması ve otopark bedeli alınan parsellerin otopark ihtiyacının karşılanması gerektiği,

01/07/1993 tarihli ve 21624 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Otopark Yönetmeliği'nin 11'ini maddesi ikinci fıkrasında; "Otopark hesabında toplanan meblağ otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılamaz." hükmü yer aldığı,

14/02/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca belediyeleri denetleme yetkisi İçişleri Bakanlığında olduğundan, söz konusu otopark bedellerinin amacı dışında kullanılıp kullanılmadığının denetlenmesi konusunda Bakanlığın yetkisinin bulunmadığı

Belirtilmiştir.

5.2. Sayıştay Başkanlığının 16/12/2011 tarih ve Yazılı.Md./2011-1187-80557

tarih ve sayılı yazısı

5393 sayılı Belediye Kanununda Belediyenin, "Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi" olarak tanımlandığı ve yerel bireylerin ortak gereksinimlerinin en önemlilerinden birinin otoparklar olduğu,

Otopark kullanımı ve kullanım karşılığında alınacak bedellere ilişkin hükümler 10/07/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun ilgili maddeleri, 03/07/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15'inci maddesinin (b) bendi ve ilgili maddeleri, 26/05/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun ilgili maddeleri, 01/07/1993 tarihli ve 21624 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Otopark Yönetmeliğinin ilgili maddelerinde düzenlendiği,

İlgili mevzuat hükümleri ışığında, Belediyelerce gerek otopark yapılması gereken binalardan alınan otopark bedellerinin ve gerekse de bölge ve genel otoparklardan alınan otopark bedellerinin tutulduğu özel hesabın, Yönetmelik hükümlerine uygun kullanılıp kullanılmadığının Sayıştay tarafından denetlenmesi gerektiği,

Mülga 21/02/1967 tarihli 832 sayılı Sayıştay Kanunu çerçevesinde yapılan Sayıştay denetimlerinin sayman hesapları üzerinden kayıt ve belgelere bağlı olarak yürüdüğü, hesap ve işlemlerinin mevzuata uygun olup olmadığının yargılama yoluyla kesin hükme bağlanmasını amaçlayan bir yapıda olduğu, gelir denetimine ağırlık verilemediği, dolayısıyla bu konuda somut verilere dayalı, sistematik bir bilginin verilemeyeceği,

03/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte Kanunun 6'ncı maddesinde de görüleceği üzere "Sayıştay, kamu idarelerinin hesap, işlem ve faaliyetleri ile mallarını, hesap veya faaliyet dönemine bağlı olmaksızın yılı içinde veya yıllar itibariyle denetleyebileceği gibi sektör, program, proje ve konu bazında da denetleyebilir" hükmü uyarınca bu konu ile ilgili denetim yapılabileceği,

6085 Sayılı Kanun ile oluşturulacak yeni denetim yaklaşımı ile Komisyonca arzulanan hususların dikkate alınması mümkün hale gelmiş bulunduğundan, hazırlanacak yeni denetim planlarında bu konuya da öncelikli yer verileceği

Bildirilmiştir.

Yine, Alt Komisyon çalışmaları kapsamında 07/03/2012 tarihli ve A.01.1.DİK.0.00.00.00/180 sayılı yazı ile 16 Büyükşehir Belediyesi ve 65 İl Belediyesinden konu ile ilgili bilgi ve belgelerin temin edilmesi istenmiş, gelen cevabi yazılarda verilen bilgiler ışığında hazırlanan tabloya değerlendirme kısmında yer verilmiştir.

5.3. Alt Komisyonun 03/11/2011 tarihli toplantısında Kamu Kurumu Temsilcilerinin Beyanları

5.3.1. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü Mesleki Düzenleme ve İzleme Dairesi Şube Müdürü Sevilay ARMAĞAN

Otoparklarla ilgili ilk olarak 1974'te uygulanmaya başlayan söz konusu Yönetmeliğin belediyelerin yetki istemesi gibi nedenlerle 1993'te değiştirildiği ve 1994 yılında yürürlüğe girdiği,

Otopark ihtiyacının binada ve parselde karşılanmasının esas olduğu, eğer bir takım nedenlerle karşılanamıyorsa hangi koşullar altında otopark bedeli alınacağına Otopark

Yönetmeliğinin 4'üncü maddesinin (f) bendinde açıkça tanımlandığı, ihtiyacın karşılanabilmesini teminen bölge ve genel otoparkların yapımının öngörüldüğü ve otopark bedelinin bu otoparklara katkı olarak görüldüğü,

Yönetmeliği yürütme görevinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, belediyelerin iş ve işlemlerini denetlemek görevinin de İçişleri Bakanlığına ait olması nedeniyle eşgüdüm sağlanmasında bir takım sorunlar yaşanabildiği,

Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin (f) bendinde; *“otopark bedelinin arsa payı hariç %25'i yapı ruhsatının verilmesi sırasında nakden, kalan %75'i ve arsa payı ise belediyesince veya il özel idaresince parselin otopark ihtiyacı karşılandıktan en geç doksan gün sonra o yıla ait miktarlara göre değerlendirilerek tahsil edilir”* denildiği,

Belediyelerin otopark bedelinin %25ini öngörülen şekilde tahsil ettiklerini ancak otopark ihtiyacı karşılanmadığı için kalan %75lik kısmını tahsil edemediğini,

Otopark yapılıp yapılmayacağına kararının belediyeye ait olduğu, belediyelerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı müfettişleri marifetiyle denetimlerinin yapıldığı, denetim sonucu ortaya çıkan raporların yetkili kurum olan İçişleri Bakanlığına gönderildiği

Belirtilmiştir.

5.3.2. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü İnceleme ve Soruşturma Dairesi Başkanı Uğur BULUT

Anayasanın 127'inci maddesinde *“Merkezî idare, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idarî vesayet yetkisine sahiptir.”* denildiği, buna göre bakanlıkların belediyeler üzerinde vesayet yetkisi olduğu ve belediyelerin İçişleri Bakanlığının bağlı kurumu olmadığı,

Otoparklarla ilgili olarak İçişleri Bakanlığının 2009 yılında yayınladığı genelgede özetle; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanununda kapalı ve açık otoparkların yapılması, işletilmesi, işlettirilmesi veya ruhsatlandırılması; karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit edilmesi, işletilmesi, işlettirilmesi ve kiraya verilmesi konusunda belediyelerin yetkilendirildiği, bu kapsamda otopark hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi bakımından belediyelerin görev ve yetkilerini titizlikle yapmasının önem taşıdığı belirtilmiştir,

Söz konusu Genelgede ayrıca, şehirlerde ihtiyaç duyulan miktarda yeni otopark yerlerinin yetkili belediyelerce tespit edilerek hizmete sunulacağı, otopark yeri olarak tespit

edilen yerlerin doğrudan belediyelerce veya yetki verilen gerçek veya tüzel kişilerce işletilmesinin sağlanacağı, mevzuata aykırı ve ruhsatsız olarak açılan otoparklar kapatılacağı, Bakanlığın denetim elemanlarınca yapılacak denetimlerde otoparkların mevzuata uygunluğu denetleneceğinin bildirildiği,

Söz konusu genelgenin yayınlanmasından bu yana belediyelerin iş ve işlemlerinin 6 (altı) aylık dönemler halinde İçişleri Bakanlığı tarafından denetlendiği, 2010 yılında 837, 2011’de 758 yerel yönetim biriminin denetlenmiş olduğu, ayrıca her 3 (üç) yılda bir genel denetim yapıldığı,

Otopark Yönetmeliği ile ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanlığı müfettişlerinin de usulsüzlüğün tespiti noktasında yetkisi olduğu,

İnceleme ve Soruşturma Dairesinin iş ve işlemleri Türk Ceza Kanunu açısından ele aldığı, bu kapsamda Otopark Yönetmeliğine aykırı hareket edilmesinin görevi kötüye kullanma suçu kapsamında değerlendirildiğini, edimin bu kapsamda değerlendirilebilmesi için Kanundaki ifadesiyle “*kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlanması*” unsurlarını taşıması gerektiğini,

Tahsil edilen otopark bedellerinin zaman zaman usulsüz kullanılması durumuyla karşılaşıldığını, örneğin bir belediyenin ilgili hesapta toplanan meblağ ile 1 (bir) adet eskovator alındığının tespit edildiği, Yönetmelikte “*Otopark hesabında toplanan meblağ otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılamaz.*” denildiğini, bu nedenle Bakanlığın soruşturmaya izin verme kararı aldığı, ancak Danıştay 1. Dairesinin 13/11/2009 tarihli kararında “Kamu hizmetinin bir kısmının daha etkin şekilde yürütülmesi için 1 adet kamyon ve 1 adet binek aracın alınmasına ihtiyaç duyulduğu, söz konusu ihtiyacın otopark yapımından daha acil olması nedeniyle otopark hesabında biriken meblağın bir kısmıyla öncelikle bu alımların gerçekleştirilmesine karar verildiği, bu karar doğrultusunda da araçların alındığı, söz konusu alımlar nedeniyle oluşan bir kamu zararından ya da kamu kaynaklarında meydana gelen bir azalmadan söz edilmesinin mümkün olmaması nedeniyle söz konusu eylemin bu aşamadan ceza soruşturmasına konu olamayacağından” itirazların kabulüne ve İçişleri Bakanlığının kararının kaldırılmasına karar verildiği

Belediye Kanununun yetki ve imtiyazlarını düzenleyen 15’inci maddesinin birinci fıkrasının (p) bendinde “*karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek*” ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda da yer alan benzer hükümlerle belediyelerin otopark işletmesinin yasal dayanağının bulunduğu,

Otopark hesaplarının denetiminin İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan rutin denetim dâhilinde yapılmakta olduğu, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında rutin denetim haricinde belediyelerin tüm iş ve işlemlerinin mali denetimi de kapsayacak şekilde denetlenmesinin Başbakanlıktan alınan bir onay ile mümkün olduğu,

İçişleri Bakanlığınca belediyelerin iş ve işlemleri ile ilgili yapılan denetimlerin daha etkin şekilde yapılabilmesi için süreçte iyileştirme yapılabileceği belirtilmiştir.

6. Usul ve Esasa İlişkin Değerlendirme

Komisyonumuz, Otopark Yönetmeliği gereğince belediyelerce alınan otopark bedellerinin amacı dışında kullanıldığı iddiası ile sadece otopark hizmeti üretimi için kullanılması gereken otopark bedellerinin amaç dışı kullanımının önlenmesi talebini içeren dilekçeleri, konuya ilişkin çok sayıda başvuru olması ve alınan otopark bedellerinin ciddi miktarlara ulaştığı gerçeği dikkate alındığında söz konusu otopark bedellerinin amacına uygun kullanımının sağlanmasındaki kamu yararının varlığından hareketle gündemine alarak esastan incelemeyi uygun görmüştür.

Dilekçeler üzerinde yapılan usulî incelemede gündeme alınan dilekçelerin, 01/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün 115 ilâ 120'nci maddelerinde belirtilen koşulları taşıdığı görülmüş, dilekçelere konu edilen hususların DKGK'da esastan incelenmesi uygun bulunmuştur.

Komisyonumuza iletilen tüketici şikâyetlerinde özet olarak, 1994 yılından itibaren alınan otopark bedellerinin Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara göre kullanılmadığı, Otopark Yönetmeliğine göre otopark olarak tahsis edilmesi gereken alanlar ayrılmadan veya inşa edilmeden yapı kullanım izin belgesi verilmemesi gerekirken bu izinlerin verildiği, imar planlarında otopark yapımı için ayrılan alanların otopark yapımında kullanılıp kullanılmadığının denetiminin yapılmadığı, otopark hesabında toplanan meblağın mevzuat uyarınca otopark inşasında kullanılması ve tüketicilerin otopark ihtiyacının karşılanması amacıyla kullanılması gerekirken başka amaçlarla kullanıldığı, bu konuda İçişleri Bakanlığına verilen denetim görevinin yeterli düzeyde yerine getirilmediği ve Belediyelerin uygulamalarının denetimsiz kaldığı, sonuç olarak kentlerde trafik ve çevre sorunlarının çözümü imkânsız bir noktaya geldiği ve tüketici konumundaki kent sakinlerinin çok açık bir şekilde mağdur edildikleri belirtilmiştir.

Bilindiği üzere, 01/07/1993 tarihli ve 21624 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 01/01/1994 tarihinden itibaren yürürlüğe giren Otopark Yönetmeliği uyarınca, belediyeler konutlardan otopark bedeli almaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı) tarafından 3194 sayılı İmar Kanununun 37’inci ve 44’üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan Otopark Yönetmeliğinin hazırlanış amacı Yönetmeliğin 1’nci maddesinde; “... yerleşme yerlerinde araçların yol açtığı, trafik sorunlarının çözümü için otopark yapılmasını gerektiren bina ve tesislerin neler olduğunun ve otopark ihtiyacının miktar, ölçü ve diğer şartlarının tespit ve giderilme esaslarını İmar Kanununun 5 inci maddesinde tanımlanan ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümünü gösteren imar planlarına uygun olarak düzenlemektir.” şeklinde ifade edilmiştir.

Yönetmeliğin 4’üncü maddesinde otopark ihtiyacının bina içinde veya parselinde karşılanmasının esas olduğu belirtilmiştir. İhtiyacın parselde karşılanmasının mümkün olmadığı durumlarda ise söz konusu ihtiyacın Otopark Yönetmeliği hükümlerine göre belediyeler veya valilikler tarafından belirlenecek otopark bedelinin otopark hesabında toplanmasıyla oluşan meblağa belediyelerin kendi kaynaklarından ayıracağı tahsisatla birlikte tesis edilmesi öngörülen bölge ve genel otoparklar ile karşılanması zorunlu kılınmıştır. Yönetmeliğin 4’üncü maddesinin (e) fıkrasında; “İmar planları hazırlanırken parselinde otopark tesisi mümkün olmayan yerlerde otopark ihtiyacının karşılanması amacıyla bölge ve genel otopark yerleri belirlenir. Ayrıca parselinde otopark yapılması mümkün olan alanlarda imar parsellerinin büyüklükleri otopark yapımını mümkün kılacak şekilde tespit edilir.” denilmek suretiyle belediyelere imar planlarının hazırlanması sürecinde otopark alanlarının belirlenmesi ve yapımı konusunda sorumluluk yüklenmiştir.

Otopark bedelinin hangi durumlarda ve nasıl tahsil edileceği konusu ise Yönetmeliğin 4’üncü maddesinin (f) fıkrasında düzenlenmiştir. Söz konusu fıkrada; “*parselinde otopark ihtiyacı karşılanamayan durumlarda belediyesince veya valilikçe bu Yönetmelik hükümlerine göre belirlenecek otopark bedeli*” alınacağı hüküm altına alınmıştır. Otopark bedelinin tahsili konusu ise “*Otopark bedelinin arsa payı hariç %25’i yapı ruhsatının verilmesi sırasında nakden, kalan %75’i ve arsa payı ise belediyesince veya il özel idaresince parselin otopark ihtiyacı karşılandıktan en geç doksan gün sonra o yıla ait miktarlara göre değerlendirilerek tahsil edileceği*” şeklinde düzenlenmiştir. Yönetmeliğin bu hükmü gereğince, belediyeler otopark bedelinin %75’ini ancak otopark ihtiyacının karşılanması halinde alabileceklerdir. Ayrıca aynı fıkrada, otopark bedeli alınan parsellerin otopark ihtiyacının belediye veya valilikçe karşılanmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 9'uncu maddesinde otopark bedeli ödeyen ve Yönetmelik kapsamında tesis edilen bölge veya genel otoparktan yararlananlardan ayrıca kullanım ücreti alınamayacağı açıkça belirtilmiştir. Yönetmeliğin 10'uncu maddesinde ise belediyelerce tahsil edilen otopark bedellerinin, kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılacağı, ilçe belediyeleri hesabında toplanan otopark meblağının büyükşehir belediyelerince o ilçe sınırları içerisinde yapılacak veya yaptırılacak bölge veya genel otoparkları için kullanılacağı hükme bağlanmıştır.

Yönetmeliğin 11'inci maddesinde ise otopark hesabında toplanan meblağın otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılması yasaklanmıştır. Anılan maddede, otopark hesabında toplanan meblağın, amacına uygun kullanılıp kullanılmadığı konusunda ise İçişleri Bakanlığına denetim yetkisi ve görevi verilmiştir.

Yukarıda açıklanan hükümlerden anlaşılacağı üzere belediyeler, Otopark Yönetmeliğinin kendilerine tanıdığı hak ve yetkiler çerçevesinde otopark bedeli tahsil etmektedirler. Yönetmelikte belediyelere tanınan bu hak ve yetki, tahsil edilen otopark bedelleri ile otopark tesis etmek ve otopark hizmetinin sunulması karşılığında tanınmıştır. Belediyelerin söz konusu yükümlülüklerini gereğince yerine getirmeleri, trafik ve park sorununun çözümü konusundaki Otopark Yönetmeliğinin amacınının gerçekleşmesi bakımından önem arz etmektedir.

Kent sakinlerinin müşterek mahalli nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan belediyelerin kendi öz kaynaklarını kullanarak yaptıkları/yapacakları otoparklar ile parselinde otopark ihtiyacı karşılanamayan konutlardan alınan otopark bedelleri karşılığında yapılması gereken bölge ve genel otoparklar arasındaki ayrımın iyi anlaşılması gerekmektedir. Birincisi belediyelerin kendi mali imkân ve kaynaklarını kullanarak, daha ziyade ticari alanlarda yaptıkları otoparklar iken, ikincisi doğrudan konut sahipleri tarafından ödenen otopark bedelleri kullanılarak konut sahiplerinin rahatlıkla erişebileceği alanlarda Otopark Yönetmeliğinin öngördüğü şekilde yapılması gereken otoparklardır. Belediyelerin ikinci gruptaki yani bedelini konut sahiplerinden tahsil ettiği otoparkları tesis etmemesi, Yönetmelik kapsamında tesis edilen otoparklardan ücret tahsil etmesi veya toplanan otopark bedellerini başka amaçlarla kullanması hizmet kusuru oluşturacağı ve tazmin sorumluluğunu doğuracağı düşünülmektedir.

Yönetmeliğin 9'uncu maddesi ile belediyeler, otopark ihtiyacı parselinde karşılanmayan binaların hangi bölge veya genel otoparkından yararlanacağını bildirmekle ve bu otoparkları tesis etmekle yükümlü kılınmış; bu binaların sakinlerinden bölge veya genel otoparktan yararlananlardan ayrıca kullanım ücreti alınamayacağını hükme bağlamıştır. Bu

hükümler ışığında; Komisyonumuz, muhtelif cadde ve sokaklarda bina sakinlerinin kullanımına sunulması gereken otopark alanlarının, belediyeler tarafından üçüncü kişilere kiraya verilmek suretiyle otoparklardan yararlananlardan ayrıca ücret alınmasının mevzuata uygunluğu ve yerindeliğinin incelenmeye muhtaç bir olgu olduğu kanısına varmıştır.

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında durum değerlendirildiğinde; tüketici konumundaki kent sakinlerine imar, kanalizasyon, ulaşım, temizlik, su ve doğal gaz dağıtımını gibi hizmetlerin sunumu noktasında belediyeler “satıcı” veya “sağlayıcı” olarak nitelenebilir. Belediyelerin “satıcı” veya “sağlayıcı” niteliği, doğrudan bedeli mukabilinde sunulan otopark hizmeti açısından daha açık bir şekilde görülmektedir. Nitekim belediyeler, parselinde otopark ihtiyacı karşılanamayan konutlardan otopark hizmeti karşılığında otopark bedeli tahsil etmektedir. Dolayısıyla belediyelerin otopark hizmetini eksiksiz ve mevzuatına uygun bir şekilde tüketicilere sunması 3194 sayılı İmar Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak hazırlanan Otopark Yönetmeliği yanında 4077 sayılı Kanunun da bir gereği olduğu mütalaa edilmektedir.

Alt Komisyon çalışmaları kapsamında 16 büyükşehir belediyesi ve 65 il belediyesinden; otopark bedellerinin toplandığı otopark hesaplarında hâlihazırda bulunan meblağın bildirilmesi, otopark hesabında biriken meblağların ne tür harcamalarda kullanıldığı, otopark tesisi dışında kullanılıp kullanılmadığı ve otopark bedelleri kullanılarak inşa edilen otopark alanlarının miktarı ve büyüklüğünün bildirilmesi istenmiştir.

Söz konusu yazımıza cevaben Komisyonumuza gönderilen bilgiler doğrultusunda hazırlanan ve aşağıda yer alan tablodan da anlaşılacağı üzere;

Ankara ili ile ilgili olarak, Büyükşehir Belediyesi tarafından açılan otopark hesabında hâlihazırda 700.746,52-TL bulunduğu, otopark bedelleri kullanılarak 600 araçlık otopark inşa edildiği ve bu meblağın sadece otopark tesisi amacıyla kullanıldığı belirtilmiş olmasına karşın; İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünden alınan 12/01/2011 tarih ve 23999 sayılı yazı ekinde sunulan Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığının yazısında “otopark hesabına yatırılan miktarların Büyükşehir Belediyesi mücavir alanı içindeki yol, açık otopark, kapalı otopark ve trafik hizmetlerinde kullanıldığı” ifade edilmiştir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi otopark hesabında 755.961,17-TL bulunduğu ve otopark bedelleri kullanılarak çoğunluğu ticari alanlarda olmak üzere toplam 11.821 araçlık otopark inşa edildiği belirtilmiştir. Otopark hesabında bulunan meblağın otopark tesisi dışında nerelerde kullanıldığına dair başkaca bilgiye yazıda yer verilmemiştir.

Büyükşehir ve İl Belediyelerinden Gelen Cevabi Yazılardan Derlenen Bilgiler

İl	Otopark Hesabında Bulunan Meblağ	Otopark Bedelleri ile İnşa Edilen Otoparklar	Otopark Bedellerinin Hangi Hizmetlerde Kullanıldığı
Adana	42.470,98 TL	800 araçlık	-
Adıyaman	185.304,56 TL		- Otopark hesabındaki meblağ hiç kullanılmamış
Afyonkarahisar	1.473.447,46 TL	11.341 m2	Otopark tesisi
Ağrı	116.000,00 TL		- Otopark hesabındaki meblağ hiç kullanılmamış
Aksaray	333.651,63 TL	4500 m2	Otopark tesisi
Amasya	654.310,05 TL	17.887 m2	Otopark tesisi
Ankara	700.746,52 TL	600 araçlık	Otopark tesisi ve diğer belediye hizmetleri
Antalya	- TL		- İlçe belediyeleri otopark hesabına hiç para aktarmamış
Ardahan	- TL		- -
Artvin	342.738,41 TL		- Otopark hesabındaki meblağ hiç kullanılmamış
Aydın	787.020,37 TL		- Otopark hesabındaki meblağ hiç kullanılmamış
Balıkesir	2.328.474,96 TL	14.799 m2	Otopark tesisi
Bartın	28.094,34 TL	13.440 m2	Otopark tesisi
Batman	385.858,81 TL		- Otopark hesabındaki meblağ hiç kullanılmamış
Bayburt	124.396,50 TL	6.120 m2	Otopark tesisi
Bilecik	3.129.260,53 TL	23.196 m2	Otopark tesisi
Bingöl	40.562,01 TL	5.000 m2	Diğer belediye hizmetlerinde kullanılmış
Bitlis	- TL		- Otopark bedeli hiç toplanmamış
Bolu	- TL	23.670 m2	Otopark tesisi
Burdur	1.508.235,50 TL	2.320 m2	Otopark tesisi
Bursa	3.927.824,21 TL	2.320 araçlık	Otopark tesisi
Çanakkale	494.181,62 TL	27.462 m2	Otopark tesisi
Çankırı	9.136,29 TL	9500 m2	Otopark tesisi

İl	Otopark Hesabında Bulunan Meblağ	Otopark Bedelleri ile İnşa Edilen Otoparklar	Otopark Bedellerinin Hangi Hizmetlerde Kullanıldığı
Çorum	1.114.000,00 TL	1040 araçlık	Otopark tesisi
Denizli	129.983,56 TL	741 araçlık	Otopark tesisi
Diyarbakır	769.295,60 TL	-	Otopark tesisi
Düzce	- TL	300 araçlık	Otopark tesisi
Edirne	115.132,58 TL	-	Otopark tesisi
Elazığ	448.712,62 TL	-	Kamulaştırma işlemlerinde kullanılmış
Erzincan	281.150,75 TL	2.672 m2	Otopark tesisi
Erzurum	- TL	-	Otopark hesabı açılmamış
Eskişehir	23.727.190,53 TL	78.104 m2	Otopark tesisi
Gaziantep	- TL	-	Otopark hesabı açılmamış
Giresun	268,00 TL	1.495 m2	Belediye ödemelerinde kullanılmış
Gümüşhane	- TL	4.900 m2	Otopark tesisi
Hakkari	36.000,00 TL	-	Diğer belediye hizmetlerinde kullanılmış
Hatay	2.187.075,16 TL	360 araçlık	Otopark tesisi
Iğdır	23.003,67 TL	1.000 m2	Otopark tesisi
Isparta	1.933.923,00 TL	-	-
İstanbul	755.961,17 TL	11.821 araçlık	-
İzmir	44.156.070,94 TL	1.184 araçlık	Otopark tesisi
Kahramanmaraş	276.192,30 TL	3.624 araçlık	Otopark tesisi
Karabük	278.171,99 TL	200.718 m2	Otopark tesisi
Karaman	9.406,13 TL	8.549 m2	Otopark tesisi
Kars	- TL	4.000 m2	-
Kastamonu	1.634.978,58 TL	-	Diğer belediye hizmetlerinde kullanılmış
Kayseri	7.430,00 TL	2.061 araçlık	Otopark tesisi
Kırıkkale	176.425,00 TL	9.662 m2	Belediye ödemelerinde kullanılmış
Kırklareli	1.716.679,20 TL	18.166 m2	Otopark tesisi

İl	Otopark Hesabında Bulunan Meblağ	Otopark Bedelleri ile İnşa Edilen Otoparklar	Otopark Bedellerinin Hangi Hizmetlerde Kullanıldığı
Kırşehir	4.510,00 TL	6.750 m2	Otopark tesisi
Kilis	19.659,70 TL	12.078 m2	Otopark tesisi
Kocaeli	2.852.514,00 TL	6.500 m2	Otopark tesisi
Konya	4.538.390,92 TL	9.830 araçlık	Otopark tesisi
Kütahya	2.034.965,00 TL	14.400 m2	Otopark tesisi
Malatya	10.386.000,00 TL	521 araçlık	Otopark tesisi
Manisa	14.939.120,81 TL	3.490 araçlık	Otopark tesisi
Mardin	- TL	-	Otopark hesabı açılmamış
Mersin	2.185.769,31 TL	-	Otopark hesabındaki meblağ hiç kullanılmamış
Muğla	530.762,37 TL	17.173 m2	Otopark tesisi
Muş	- TL	-	Otopark bedeli hiç toplanmamış
Nevşehir	9.236,00 TL	24 adet otopark alanı	Otopark tesisi
Niğde	- TL	800 m2	Diğer belediye hizmetlerinde kullanılmış
Ordu	253,48 TL	-	Otopark tesisi ve diğer belediye hizmetleri
Osmaniye	2,24 TL	1 adet otopark	Otopark tesisi
Rize	140.083,00 TL	17.800 m2	Otopark tesisi
Sakarya	201.713,36 TL	1.800 araç	Otopark tesisi
Samsun	5.914.781,00 TL	1.545 m2	Otopark tesisi
Siirt	- TL	-	-
Sinop	141.082,80 TL	-	Diğer belediye hizmetlerinde kullanılmış
Sivas	41.394,00 TL	19.129,47 m2	Otopark tesisi
Şanlıurfa	1.375.306,00 TL	26.650 m2	Otopark tesisi
Şırnak	- TL	-	Otopark bedeli hiç toplanmamış
Tekirdağ	9.379,25 TL	450 araçlık	Otopark tesisi
Tokat	694.085,01 TL	8.197 m2	Otopark tesisi
Trabzon	222.178,75 TL	173 araçlık	Belediye ödemelerinde kullanılmış

İl	Otopark Hesabında Bulunan Meblağ	Otopark Bedelleri ile İnşa Edilen Otoparklar	Otopark Bedellerinin Hangi Hizmetlerde Kullanıldığı
Tunceli	1.001.417,95 TL	1.539 m2	Otopark tesisi ve diğer belediye hizmetleri
Uşak	7.751,34 TL	534 araçlık	Otopark tesisi
Van	3.641.835,71 TL		- Otopark hesabındaki meblağ hiç kullanılmamış
Yalova	185.582,84 TL		- Belediye ödemelerinde kullanılmış
Yozgat	81,00 TL	7.790 m2	Otopark tesisi
Zonguldak	- TL	2.163 m2	-
TOPLAM	147.466.621,37 TL		

Üç büyük ilimizden İzmir Büyükşehir Belediyesine ait otopark hesabında hâlihazırda 44.156.070,94-TL bulunduğu belirtilmiş olup, toplam 1184 araçlık otopark tesis edildiği bilgisi verilmiştir. İzmir'in nüfusu ve araçların fazlalığı nedeniyle ihtiyaç duyulan otopark alanı hesaba katıldığında, otopark hesabında bulunan yaklaşık 45 Milyon TL'nin bu ihtiyacın giderilmesi yönünde vakit kaybedilmeden kullanılmasının bir gereklilik olduğu görülmektedir.

Tablodan da görüleceği üzere; Antalya, Gaziantep, Erzurum gibi büyükşehir belediyelerinin de arasında olduğu sekiz ilde Yönetmelikte öngörülen otopark hesabının hiç açılmadığı, açılmış olanların bir kısmında hiçbir hareketliliğin olmadığı, il belediyeleri ve büyükşehirlerde ilçe belediyeleri tarafından tahsil edilmesi gereken otopark bedellerinin tahsil edilmediği veya tahsil edilen meblağın otopark hesabına yatırılmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle Antalya gibi bir milyonu aşkın nüfusu olan ve yaz aylarında da nüfusunda ciddi artışlar yaşayan bir şehirde, büyükşehir belediyesi ve bağlı beş ilçe belediyesinin hiç otopark bedeli tahsil etmemiş veya tahsil edilmiş ise otopark hesabına yatırılmamış olmasının üzerinde düşünülmesi ve incelenmesi gereken bir husus olduğu kanısına varılmıştır.

Otopark hesabının hiç açılmadığı belediyeler olduğu kadar, Mersin, Adıyaman ve Batman illerinde örneği görülebileceği üzere açılan otopark hesabında biriken meblağın otopark tesisi de dâhil olmak üzere hiçbir harcamada kullanılmadığı belediyeler de bulunmaktadır. Mersin Büyükşehir Belediyesi tarafından açılan otopark hesabında birikmiş olan 2.185.769,31-TL'nin otopark hizmeti de dâhil olmak üzere hiçbir hizmetin üretiminde kullanılmadığı anlaşılmıştır.

Otopark Yönetmeliği kapsamında otopark hesabında biriken meblağ ile ilgili olarak Yönetmeliğin 11'inci maddesinde yer alan "*Otopark hesabında toplanan meblağ otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılamaz.*" fıkrası ile söz konusu meblağın sadece otopark tesisinde kullanılması hükme bağlanmış olmasına karşın uygulamada mevzuata aykırılıklar tespit edilmiştir.

Büyükşehir belediyeleri ve il belediyelerinden alınan cevabi yazılardan anlaşıldığı üzere, otopark hesabında biriken meblağ ile Yönetmelikte öngörüldüğü şekilde otopark tesisi, otopark hizmetine yönelik kamulaştırma, altyapı çalışmaları ve otoparkların aydınlatılması, bakım-onarımı gibi harcamalarda kullanıldığı anlaşılmıştır. Mevzuata uygun harcamaların yanı sıra otopark bedelleri belediyeler tarafından personel alacaklarının ödenmesi, parke ve bordür taşı alımı, belediyece ihtiyaç duyulan araçların temini, trafik düzenlemeleri, belediyeye ait borçların ödenmesi, muhtelif belediye hizmetleri temini, asfalt yol ve kaldırım yapımı gibi otopark tesisi dışında farklı amaçlarla kullanıldığı anlaşılmıştır.

Dolayısıyla Komisyonumuz, otoparklar ile ilgili mevzuatta belirtilen yasal görev ve sorumluluklar karşısında; belediyelerin tahsil edilen otopark bedellerini gerekli bölge ve genel otoparkların tesisinde kullanmadığını, söz konusu meblağın zaman zaman esas amaç dışında altyapı çalışmaları, yol yapımı, araç/teçhizat alımı vb. suretiyle kullanılmış olduğunu, ilgili denetim birimlerince yapılan incelemeler neticesinde somut sonuçlar elde edilemediğini, Yönetmelik hükümlerinin yürütülmesi ve denetlenmesi ile ilgili mekanizmaların gerek koordinasyon eksikliği gerekse sorumluluğun tümüyle üstlenilmemesinden dolayı gerektiği kadar verimli işlemediğini tespit etmiştir.

Sadece otopark tesisinde kullanılması gereken bedellerin amaca uygun kullanılmadığı, uygulamaların Yönetmeliğin amir hükümlerine açıkça aykırı olduğu ve otopark hizmetinin yeterli düzeyde sunulmaması nedeniyle kamu hizmetinin işleyişinde aksamaya sebebiyet verildiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda belediyelerin Yönetmelik hükümlerine uygun davranıp davranmadığının incelenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Yönetmeliğin 11'inci maddesinde yer alan "*Otopark hesabında toplanan meblağın, amacında kullanılıp kullanılmadığı hususu İçişleri Bakanlığı'nca denetlenir.*" hükmü gereği, ilgili denetimin İçişleri Bakanlığı tarafından daha etkin şekilde yapılması gerektiği kanısına varılmıştır. Yönetmeliği yayımlayan ve yürütülmesinden sorumlu olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile belediyelerin otopark hesabını amacına uygun kullanmasını denetlemekle sorumlu kılınan İçişleri Bakanlığının Otopark Yönetmeliği hükümlerini eşgüdüm içerisinde yerine getirmesine ihtiyaç duyulduğu mütalaa edilmektedir.

Komisyonumuz, gerek ilgili idarelerin yazılı beyanları gerekse bilgisine başvuru kurum temsilcilerinin ifadelerinden hareketle belediyelerin uygulamalarının mevzuatın çok gerisinde kaldığı, mevzuatın işlevsel ve otopark sorununu çözebilecek şekilde kurgulandığı ancak sürecin gerektiği şekilde işlemediği kanısına varmıştır. Bu durum Yönetmelik kapsamında otopark hizmetinin sunumunda ve bu hizmetin denetiminde kusuru bulunan kamu görevlilerinin sorumluluğunu ortaya çıkarmaktadır.

Bu tespitler çerçevesinde Komisyonumuz, görev ve sorumluluklarının gereklerini yerine getirme konusunda ilgili idareleri uyararak, söz konusu yönetmelik hükümlerinin yerine getirilmesi noktasında ihmali olan kamu görevlilerinin idari ve cezai sorumluluklarının ilgili denetim birimleri aracılığıyla belirlenmesi ve değerlendirilmesi, ilgili mevzuat hükümlerinin daha sağlıklı yürütülebilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması, denetim faaliyetlerinin verimli şekilde neticelendirilmesi hususunda süreçte gerekli iyileştirmelerin yapılması gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşmıştır.

Gereği Düşünüldü:

Otopark Yönetmeliği kapsamında belediyelerce toplanan otopark bedellerinin akibetinin araştırılması ve söz konusu bedellerin amaç dışı kullanımının önlenmesi talebini içeren dilekçelere ilişkin yukarıdaki tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde;

İçişleri Bakanlığından;

Otopark bedellerini mevzuata uygun olarak kullanmayan belediyeler üzerinde denetimlerini artırmasının ve otopark hesaplarında biriken meblağın belediyelerce nasıl değerlendirildiği ve nemalandırılmasının nasıl yapıldığının denetlenmesinin istenmesine,

Otopark bedellerini mevzuata uygun kullanmayarak otopark hizmetinin işleyişinde aksamalara neden olan kamu görevlilerinin sorumluluklarının araştırılmasının istenmesine,

Otopark hesabında biriken otopark bedellerinin belediyeler tarafından, Otopark Yönetmeliğinde öngörüldüğü şekilde ve tahsis amacına uygun kullanılmasını sağlamaya yönelik idari düzenleme yapılmasının istenmesine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığından;

İlgili kamu kurumlarının öneri ve görüşleri alınarak, otopark bedellerinin toplanması ve otopark hesabındaki meblağın kullanması ile ilgili sürecin nasıl daha sağlıklı işler hale getirilebileceği hususunun değerlendirilmesinin istenmesine,

1994 yılından bugüne yürürlükte olan ve uygulanmasında ciddi aksaklıklar yaşanan Otopark Yönetmeliğinin Kararda belirtilen hususlar göz önüne alınarak gözden geçirilmesi ve ihtiyaç duyulan değişikliklerin yapılmasının istenmesine,

Yönetmeliği yayımlayan ve yürütülmesinden sorumlu olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile belediyelerin otopark hesabını amacına uygun kullanmasını denetlemekle sorumlu kılınan İçişleri Bakanlığından, Bakanlıklar arasındaki iletişim ve senkronizasyon eksikliğinin giderilmesi ve Otopark Yönetmeliği hükümlerinin eşgüdüm içerisinde yerine getirilmesinin istenmesine,

Sayıştay Başkanlığından;

6085 sayılı Kanunun 6'ncı maddesine dayanılarak, belediyelerin otopark hesapları ile ilgili işlemlerinin gerek mali yönden gerekse konu yönünden yıllar itibariyle incelenmesi ve hâlihazırdaki durumun denetlenmesinin istenmesine,

Belediyelerin otopark hesaplarında biriken meblağın nasıl değerlendirildiği ve nemalandırılmasının nasıl yapıldığının denetlenmesinin istenmesine

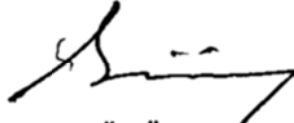
3071 sayılı Kanun ve TBMM İctüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince, itiraz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

Karar No. 8

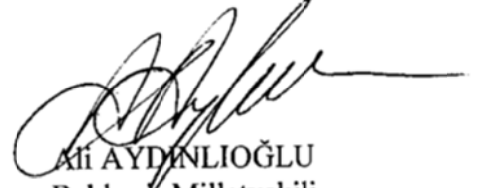
Konu: "Belediyelerce Toplanan Otopark Bedellerinin Akıbetinin Araştırılması ve Söz Konusu Bedellerin Amaç Dışı Kullanımının Önlenmesi" talebini içeren dilekçelere ilişkin hazırlanan Alt Komisyon Raporu ile ilgili Komisyon Genel Kurul Kararı.

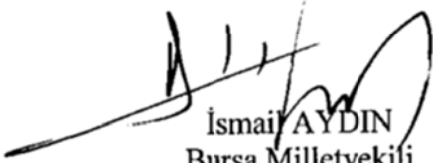
Mehmet DANİŞ
Çanakkale Milletvekili
Dilekçe Komisyon Başkanı

Halil ÜRÜN
Afyonkarahisar Milletvekili
Dilekçe Komisyonu
Başkanvekili

Ali AYDINLIOĞLU
Balıkesir Milletvekili
Dilekçe Komisyonu
Katip Üyesi

İsmail AYDIN
Bursa Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Sözcüsü

Gürsoy EROL
İstanbul Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

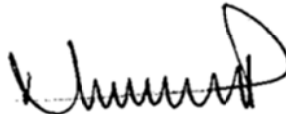
Enver YILMAZ
İstanbul Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Sevde Beyazıt KAÇAR
Kahramanmaraş Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Kemal EKİNCİ
Bursa Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Hasan AKGÖL
Hatay Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Erdal AKSÜNGER
İzmir Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Muharrem VARLI
Adana Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Emine AYNA
Diyarbakır Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi